

แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของโรงเรียน
ขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
GUIDELINES FOR INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN EDUCATIONAL
INSTITUTIONS ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF DITTHADHAMMIKATTHA OF
OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PHRA NAKHON SI
AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

[1]อนุกวัตร เลิศประวัติ Anuwat Lertprawat [2]พระสุรชัย สุรชโย Phrasurachai Surachayo
[3]พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวาทฒโน PhramahaYannawat Thitavaddhano
[1] [2] [3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: anuwat001988@gmail.com

Article Received: March 06, 2024. Revised: April 16, 2024. Accepted: April 16, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2) เพื่อศึกษาวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูที่รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพ จำนวน 96 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย (1) การควบคุมคุณภาพ การศึกษาภายใน กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ วิเคราะห์และกำหนดบทบาทของบุคลากร รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งหมด ดำเนินการตามแผน กำหนดทีมงานที่เหมาะสมในการจัดทำมาตรฐาน สร้างบรรยากาศที่เชิงประสานและเปิดกว้างทางความคิดเห็น บูรณาการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน (2) การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ ช้้นหาความรู้พัฒนาบุคลากรด้านประกันคุณภาพสม่ำเสมอ หาแนวทางการตรวจสอบที่เหมาะสมและดีที่สุด กำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายใน ตรวจสอบความสอดคล้องกับมาตรฐานทางการศึกษาและปรับปรุงแผนการเรียนการสอน จัดทำเอกสารหลักฐาน เก็บหลักฐานที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบ (3) การประเมินคุณภาพ การศึกษาภายใน พัฒนาผลการประเมินของตนเองในรอบปีนั้นๆ ปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายใน วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพที่ได้รับ กำหนดแผนการปรับปรุงที่รวมถึง

กิจกรรมและเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา อบรมและพัฒนาครูและบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็น สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและทักษะทั่วไป และ 3) แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองหรืออยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย (1) การควบคุมคุณภาพการศึกษาภายใน สร้างบรรยากาศที่เชิงประสานและเปิดกว้างทางความคิดเห็นบูรณาการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ วิเคราะห์และกำหนดบทบาทของบุคลากร กำหนดทีมงานที่เหมาะสมในการจัดทำมาตรฐาน (2) การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพด้วยการจัดทำเอกสารหลักฐาน เก็บหลักฐานอย่างเป็นระบบ ชี้้นหาความรู้พัฒนาบุคลากรด้านการประกันคุณภาพสม่ำเสมอ หาแนวทางการตรวจสอบที่เหมาะสมและดีที่สุด ตรวจสอบความสอดคล้องกับมาตรฐานทางการศึกษาและปรับปรุงแผนการเรียนการสอน (3) การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน พัฒนาผลการประเมินของตนเองในรอบปีนั้นๆ อบรมและพัฒนาครูและบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็น สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและทักษะทั่วไป ปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายใน วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพที่ได้รับเพื่อนำมาปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์, โรงเรียนขยายโอกาส, โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows: 1) to study the state of Internal Quality Assurance in educational institutions of opportunity expansion schools under the office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2, 2) to study methods for Internal Quality Assurance according to the Principles of Dittthadhammikattha of opportunity expansion schools under the office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2, and 3) to propose the guidelines for Internal Quality Assurance according to the Principles of Dittthadhammikattha of opportunity expansion schools under the office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 96 samples consisting of teachers and school administrators responsible for Internal Quality Assurance and analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 key-informants and then analyzed by content analysis. The results of the study found that; 1) The state of Internal Quality Assurance in educational institutions of opportunity expansion schools under the office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2 was at a high level overall. 2) The methods for Internal Quality Assurance according to the Principles of Dittthadhammikattha of opportunity expansion schools under the office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2 indicate that: (1) Internal Quality Control; To set vision and mission, to analyze and specify the role of personnel, to collect overall information about work operation, to follow the plan, to

set teamwork for the action, to build collaborative atmosphere, to open for opinions and ideas, and to integrate with every sector, (2) Checking, revising and improving; to find new knowledge for developing assurance personnel eagerly and regularly, to find guidelines for monitoring and evaluating internal quality assurance, to set timeframe and guidelines for internal quality assurance, to check the relevance of educational standard, to improve teaching plans, and to prepare documents and document files systematically, (3) Internal Quality Assurance; to develop the annual assurance results, to improve the results based on the steps of Internal Quality Assurance in Educational Institutions, to analyze the results of quality assurance, to set plans, activities and target for improvement, to train teachers and personnel with the required skills, and to build learning innovations for supporting academic skills and general skills. 3) The guidelines for Internal Quality Assurance according to the Principles of Dittthadhammikattha of opportunity expansion schools under the office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2 were: (1) Internal Quality Control; to build collaborative atmosphere, to open for opinions and ideas, to integrate with every sector, to set vision and mission, to analyze and specify the role of personnel, and to set teamwork for the action, (2) Checking, revising and improving; to prepare documents and document files systematically, to find new knowledge for developing assurance personnel eagerly and regularly, to find guidelines for monitor and evaluating internal quality assurance, to check the relevance of educational standard, and to improve teaching plans, (3) Internal Quality Assurance; to develop the annual assurance results, to train teachers and personnel with the required skills, to build learning innovations for supporting academic skills and general skills, to improve the assurance results based on the steps of Internal Quality Assurance in Educational Institutions, to analyze the results of quality assurance for further improvement.

Keywords: Internal Quality Assurance, Principles of Dittthadhammikattha, Opportunity Expansion Schools, Primary School

บทนำ

การศึกษาแห่งชาติที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อันเป็นผลส่งให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นข้อบังคับทางกฎหมายที่สามารถเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้มีการพัฒนาในทุกๆฝ่าย เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดความตระหนักและเร่งดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี เพราะในการพัฒนาคุณภาพของคนนั้นมุ่งไปที่การศึกษาให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การศึกษาต้องทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองมีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (ณัฐพล ชุมวรฐายี, 2545)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ตามความในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ว่า “ให้มีระบบ

การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก” มาตรา 48 “ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” มาตรา 49 “กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2542) พร้อมทั้งให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนที่ด้อยโอกาส มีฐานะยากจน และเป็น การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนเพื่อให้เป็นบุคคลที่สังคมพึงประสงค์ควบคู่ไปกับการสืบทอด พุทธศาสนาที่เป็นศาสนาที่เก่าแก่และมีผู้เลื่อมใสศรัทธามากที่สุดในประเทศไทย จึงถือว่าโรงเรียนขยายโอกาส เป็นแหล่งสนับสนุน การพัฒนาคน และเป็นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับมาตรา 6 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การนำหลักธรรมที่พุทธธรรมมีกัตถประโยชน์มาใช้ร่วมกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนขยายโอกาส เพราะเห็นความสำคัญของหลักธรรมที่พุทธธรรมมีกัตถประโยชน์ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต, 2544) ที่แปลว่า ประโยชน์ในปัจจุบัน 4 อย่าง บ้างเรียกว่า หัวใจเศรษฐี “อุ ออ กะ สะ” เรียกว่า พุทธธรรมมีกัตถะ หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หลักธรรมอันอำนวยสุขขั้นต้น เพื่อ ประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มี ทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น อันจะสำเร็จ ด้วยธรรม 4 ประการ คือ 1) อุภูฐานสัมปทา มีความขยันในกำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาภายใน ขยันหาความรู้พัฒนาบุคลากรด้านประกันคุณภาพสม่ำเสมอ จัดการเก็บข้อมูลจาก ผู้เรียนและบุคลากรการดำเนินการสำรวจหรือสัมภาษณ์ จัดทำเอกสารหลักฐาน เก็บหลักฐานที่เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษา ใช้หลักอุภูฐานสัมปทา ขยันหาแนวทางการตรวจสอบที่เหมาะสมและดีที่สุด ดำเนินการ ปรับปรุงตามแผนที่ได้วางไว้ 2) อารักขสัมปทา รักษามาตรฐานตรวจสอบความสอดคล้องกับมาตรฐานทาง การศึกษาและปรับปรุงแผนการเรียนการสอน ประเมินโดยคณะกรรมการภายในและหน่วยงานภายนอก ประเมินกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาด้านต่างๆ มีอารักขสัมปทา รักษา มาตรฐาน การจัดเก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ สื่อสารผลการปรับปรุงและสถานะปัจจุบันของ สถานศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง รักษามาตรฐานการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3) กัลยาณมิตตตา สร้างเครือข่ายจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา วิเคราะห์และกำหนดบทบาทของบุคลากร กำหนดทีมงานที่เหมาะสมในการจัดทำมาตรฐาน รวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งหมดของสถานศึกษา กำหนดมาตรฐานที่ต้องการให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และ พันธกิจของสถานศึกษา ดำเนินการตามแผน และปรับปรุงตามความเป็นไปตามการดำเนินงาน ใช้หลักกัลยาณ มิตตตา การคบคนดี ไม่คบคนชั่ว บูรณาการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน สร้างบรรยากาศที่เชิงประสานและเปิด กว้างทางความคิดเห็น ให้สิทธิและความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานให้กับทุกกลุ่มผู้สัมพันธ์ และ 4) สมชีวิตา ประเมินตนเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายใน วิเคราะห์ผลการ ประเมินคุณภาพที่ได้รับ กำหนดแผนการปรับปรุงที่รวมถึงกิจกรรมและเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา ให้การ อบรมและพัฒนาครูและบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็น เก็บข้อมูลเพิ่มเติมและวิเคราะห์ผล การปรับปรุงเพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จของการดำเนินการ ใช้หลักสมชีวิตา พอใจในผลการประเมินของ ตนเองในรอบปีนั้นๆ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปด้วยการทำความเข้าใจและวางแผน สร้างทีมงาน ที่มีความ

เชี่ยวชาญ เช่น ครู ผู้บริหาร นักวิจัย และผู้ประกอบการ ประเมินการปฏิบัติและผลงานของครู พัฒนาทักษะของครู ทั้งในด้านการสอนและการประกันคุณภาพ สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะทั้งทาง วิชาการและทักษะทั่วไป ตรวจสอบและประเมินผลของการพัฒนาทุกๆ ขั้นตอน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของสถานศึกษา อีกทั้งยังมีโอกาสได้เข้าไปสัมผัส สบรรยากาศในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 48 โรงเรียน โดยนำ หลักทฤษฎีภูมิคุ้มกันภัยต่อการดำเนินงานในการดำเนินงานว่ามีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการ ประเมินภายนอกและเพื่อให้ทราบสภาพ และปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้เป็นข้อมูลที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีภูมิคุ้มกันภัยของ โรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีภูมิคุ้มกันภัยของ โรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูที่รับผิดชอบงานด้านประกัน คุณภาพภายในและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 48 โรงเรียน ประชากร ทั้งหมด 96 คน โดยผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งลักษณะ ของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale) สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอใน รูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของ (Rating Scale) เป็นตัวสถิติวิเคราะห์

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 5 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) ตามคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้มีความรู้ มีประสบการณ์บริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แบบสอบถาม โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยอาศัยฐานทฤษฎีและงานวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากกรอบเนื้อหาในการนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยจะคำนึงถึงการสร้างแบบสอบถามให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้องและการได้แบบสอบถามที่ดีมีคุณภาพมีความตรงทั้งในเชิงโครงสร้าง (construct validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) รวมทั้งความเชื่อมั่น (reliability) 4) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่โดยการหาดัชนี (index of congruence: IOC) เท่ากับ 0.5-1.00 4) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุดจากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลจากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.910 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3.2 แบบสัมภาษณ์ โดยมีการสร้างแบบแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 3) ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 4) สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิจัยให้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 5) นำเสนอโครงร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) 6) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 7) จัดพิมพ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ตามแนวคิดของ (Rating Scale) เป็นตัวสถิติวิเคราะห์ 3) การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 วิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญแล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาภายใน และด้านการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุง ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวม ดังในตารางที่ 1

สภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. การควบคุมคุณภาพการศึกษาภายใน	4.04	0.27	มาก	2
2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ	3.99	0.43	มาก	3
3. การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน	4.05	0.54	มาก	1
รวม	4.03	0.27	มาก	

2. วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

2.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษาภายใน ได้แก่ 1) จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 2) กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา 3) วิเคราะห์และกำหนดบทบาทของบุคลากร 4) กำหนดทีมงานที่เหมาะสมในการจัดทำมาตรฐาน 5) รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งหมดของสถานศึกษา 6) กำหนดมาตรฐานที่ต้องการให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา 7) ดำเนินการตามแผน และปรับปรุงตามความเป็นไปตามการดำเนินงาน 8) ใช้หลักกัลยาณมิตรตติ การคบคนดี ไม่คบคนชั่ว 9) บูรณาการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน 10) สร้างบรรยากาศที่เชิงประสานและเปิดกว้างทางความคิดเห็น 11) ให้สิทธิและความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานให้กับทุกกลุ่มผู้สัมพันธ์

2.2 การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ ได้แก่ 1) กำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน 2) ตรวจสอบความสอดคล้องกับมาตรฐานทางการศึกษาและปรับปรุงแผนการเรียนการสอน 3) ประเมินโดยคณะกรรมการภายในและหน่วยงานภายนอก 4) จัดการเก็บข้อมูลจากผู้เรียนและบุคลากรการดำเนินการสำรวจหรือสัมภาษณ์ 5) จัดทำเอกสารหลักฐาน เก็บหลักฐานที่

เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา 6) ประเมินกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาด้านต่างๆ 7) ใช้หลักอภิปรัชญาสัมปทา ขยันหาแนวทางการตรวจสอบที่เหมาะสมและดีที่สุด 8) มีอารักขสัมปทา รักษามาตรฐาน การจัดเก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ 9) ดำเนินการปรับปรุงตามแผนที่ได้วางไว้ 10) สื่อสารผลการปรับปรุงและสถานะปัจจุบันของสถานศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.3 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ได้แก่ 1) สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายใน 2) วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพที่ได้รับ 3) กำหนดแผนการปรับปรุงที่รวมถึงกิจกรรมและเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา 4) ให้การอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็น 5) เก็บข้อมูลเพิ่มเติมและวิเคราะห์ผลการปรับปรุงเพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จของการดำเนินการ 6) ใช้หลักสมชีวิตา พอใจในผลการประเมินของตนเองในรอบปีนั้นๆ 7) พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปด้วยการทำความเข้าใจและวางแผน 8) สร้างทีมงาน ที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น ครู, ผู้บริหาร, นักวิจัย, และผู้ปกครอง 9) ประเมินการปฏิบัติและผลงานของครู 10) พัฒนาทักษะของครูทั้งในด้านการสอนและการประกันคุณภาพ 11) สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและทักษะทั่วไป 12) ตรวจสอบและประเมินผลของการพัฒนาทุกๆ ขั้นตอน

3. แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ได้แก่

3.1 ด้านการควบคุมคุณภาพ 1) อภิปรัชญาสัมปทา (มุ่งมั่น) มีความมุ่งมั่นในการกำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน 2) อารักขสัมปทา (รักษามาตรฐาน) รักษามาตรฐานทางการศึกษาและปรับปรุงแผนการเรียนการสอน ประเมินโดยคณะกรรมการภายในและหน่วยงานภายนอก 3) กัลยาณมิตตตา (สร้างบรรยากาศ) สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา วิเคราะห์และกำหนดบทบาทของบุคลากร กำหนดทีมงานที่เหมาะสมในการจัดทำมาตรฐาน 4) สมชีวิตา (ประมาณตน) ประมาณตนเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายใน วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพที่ได้รับ กำหนดแผนการปรับปรุงที่รวมถึงกิจกรรมและเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา

3.2 การตรวจสอบ 1) อภิปรัชญาสัมปทา (มุ่งมั่น) จัดการเก็บข้อมูลจากผู้เรียนและบุคลากร การดำเนินการสำรวจหรือสัมภาษณ์ จัดทำเอกสารหลักฐาน เก็บหลักฐานที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา 2) อารักขสัมปทา (รักษามาตรฐาน) รักษามาตรฐาน การจัดเก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ สื่อสารผลการปรับปรุงและสถานะปัจจุบันของสถานศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง 3) กัลยาณมิตตตา (สร้างบรรยากาศ) บูรณาการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน สร้างบรรยากาศที่เชิงประสานและเปิดกว้างทางความคิดเห็น ให้สิทธิและความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานให้กับทุกกลุ่มผู้สัมพันธ์ 4) สมชีวิตา (ประมาณตน) ประเมินตนเองและส่งเสริมอบรมและพัฒนาครูและบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็น เก็บข้อมูลเพิ่มเติมและวิเคราะห์ผลการปรับปรุงเพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จของการดำเนินการ

3.3 การประเมินคุณภาพ 1) อภิปรัชญาสัมปทา (มุ่งมั่น) ขยันหาความรู้พัฒนาบุคลากรด้านประกันคุณภาพสม่ำเสมอ พร้อมจัดเตรียมเอกสารเพื่อรับการประเมิน 2) อารักขสัมปทา (รักษามาตรฐาน) รักษามาตรฐานการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ 3) กัลยาณมิตตตา (สร้างบรรยากาศ) สร้างทีมงานรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งหมดของสถานศึกษา เพื่อประเมินให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา อย่างเป็นกัลยาณมิตร 4) สมชีวิตา (ประมาณตน) พอใจในผลการประเมินของตนเองในรอบปีนั้นๆ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปด้วยการทำความเข้าใจและวางแผน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เมื่อนำมาจัดลำดับสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เรียงลำดับสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านที่น้อยที่สุด ได้ดังนี้ ด้านการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ ด้านที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 13 มีการกำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน และรองลงมา ข้อ 17 ติดตาม ตรวจสอบการแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 7 จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และรองลงมา ข้อ 10 สถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 22 สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายใน และรองลงมา ข้อ 20 จัดเตรียมหลักฐาน และข้อมูลต่างๆ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรับการประเมิน จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวาริช ลิทา (2559) ที่ผลจากการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานโดยรวมและรายด้าน สามารถปฏิบัติได้จริงในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถปฏิบัติได้จริงมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนแนวทางสำคัญในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน เป็นดังนี้ ด้านการเตรียมการ ได้แก่ การรวบรวม และชี้แจงผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจระบบการประกันภายในสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ได้แก่ การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและประชุมชี้แจงครูให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินการ ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพที่มีความสามารถในการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ง่ายต่อการดำเนินการ และการปรับปรุงแก้ไขงานดำเนินการ ได้แก่ เชิญนักวิชาการให้ความรู้และผู้นำชุมชนควรให้การสนับสนุนทรัพยากรและสอดคล้องกับงานวิจัยของนุจนาจ ชุนาพรม (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้แก่ 1) ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาภายใน 2) ด้านการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ 3) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา จากผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของสุภักดิ์ พวงขจร, ชนม์ชกรณัฏ วรอินทร์ และอนุชา กอนพ่วง (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์นี้ที่เหมาะสมประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์ขององค์การ 2) การกำหนดรายละเอียดของตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน 3) การจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การจัดการความเสี่ยง 5) การวัดและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ 6) การใช้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ 7) การรักษาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 8) การให้รางวัลตอบแทนผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมประสงค์ ยมนา (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) แนวคิดและหลักการของรูปแบบ

3) กลไกการดำเนินงานของรูปแบบ 4) เจ็อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 5) คำอธิบาย รูปแบบ และ 6) แนวการประเมินรูปแบบ โดยมีกลไกดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการ ประกอบด้วยการตกลงร่วมกัน 2) การดำเนินการประกอบด้วย การออกแบบกิจกรรม การลงมือปฏิบัติ การประเมินผล และ 3) การรายงาน ประกอบด้วยการนำเสนอการทบทวนผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนขับเคลื่อน ด้วยหลักการมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบ การกระจายอำนาจและมีเจ็อนไข ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จได้แก่ ภาวะผู้นำ ความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วม คณะกรรมการดำเนินงาน ความเป็นกัลยาณมิตร และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการเสนอแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประกอบด้วย 1) อุดหนุนสัมปทา มุ่งมั่นในการกำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน 2) อารักขสัมปทา รักษามาตรฐานทางการศึกษาและปรับปรุงแผนการเรียนการสอน 3) กัลยาณมิตรตาสร้างบรรยากาศการปฏิบัติงานของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา 4) สมชีวีตา ประมาณตนเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายใน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ พรหมศิริ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 1) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักอุดหนุนสัมปทา ผู้บริหารควรจัดทำ SWOT กำหนดโครงการวางแผนการใช้งาน วางแผนการควบคุม การจัดการประมาณในการสร้าง ซ่อมบำรุงรักษาในสิ่งที่จำเป็นและคุ้มค่า กำหนดตัวชี้วัด วิธีการประเมินผล และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการร่วมกันทั้งบุคลากรภายในและภายนอก 2) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักอารักขสัมปทา ผู้บริหารควรรักษามาตรฐานในการดำเนินงานบริหารการใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ให้มากที่สุด ตรวจสอบการบำรุงรักษาตามแผนที่วางไว้ และติดตามประเมินผลการใช้งานให้เป็นปัจจุบัน 3) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักกัลยาณมิตรตาสร้าง ผู้บริหารควรประสานขอความร่วมมือจากชุมชนในการ ร่วมวางแผนการใช้งานการสนับสนุนงบประมาณ การบำรุงรักษา อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จัดตั้งครูเวรร่วมกับชุมชน รักษาความปลอดภัยในโรงเรียน สนับสนุน อุปกรณ์ จัดอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องในการควบคุม และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักสมชีวีตา ผู้บริหารควรจัดสร้างอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ทรัพยากรในโรงเรียนอย่างทะนุถนอม ใช้งานได้หลากหลายเกิดประโยชน์บำรุงรักษาตามความพอเพียง พอติ และพอประมาณ สร้างความสามัคคีระหว่างชุมชนกับโรงเรียน มีทีมงานรับผิดชอบ และสรุปตรวจสอบผลการประเมินเพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในปีถัดไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้อือ แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้อองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “VQ”

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

VQ (Virtues Conductive Quality Assurance) หมายถึง การนำหลักทฤษฎีธรรมะที่มีกัตถประโยชน์มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ด้านการจัดการศึกษาให้นักเรียน ได้แก่

1. อุฏฐานสัมปทา (มุ่งมั่น) มุ่งมั่นกำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน ค้นหาความรู้พัฒนาบุคลากรด้านประกันคุณภาพสม่ำเสมอ จัดการเก็บข้อมูลจากผู้เรียนและบุคลากร การดำเนินการสำรวจหรือสัมภาษณ์ จัดทำเอกสารหลักฐาน เก็บหลักฐานที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาใช้หลักอุฏฐานสัมปทา ค้นหาแนวทางการตรวจสอบที่เหมาะสมและดีที่สุด และดำเนินการปรับปรุงตามแผนที่ได้วางไว้
2. อารักขสัมปทา (รักษามาตรฐาน) รักษามาตรฐานทางการศึกษาและปรับปรุงแผนการเรียนการสอน ประเมินโดยคณะกรรมการภายในและหน่วยงานภายนอก ประเมินกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาในด้านต่างๆ มีอารักขสัมปทา รักษามาตรฐาน การจัดเก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ สื่อสารผลการปรับปรุงและสถานะปัจจุบันของสถานศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง รักษามาตรฐานการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
3. กัลยาณมิตตตา (สร้างบรรยากาศ) สร้างเครือข่ายจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา วิเคราะห์และกำหนดบทบาทของบุคลากร กำหนดทีมงานที่เหมาะสมในการจัดทำมาตรฐาน รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งหมดของสถานศึกษา กำหนดมาตรฐานที่ต้องการให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา ดำเนินการตามแผน และปรับปรุงตาม

ความเป็นไปตามการดำเนินงาน ใช้หลักกัลยาณมิตตตา การคบคนดี ไม่คบคนชั่ว บูรณาการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน สร้างบรรยากาศที่เชิงประสานและเปิดกว้างทางความคิดเห็น ให้สิทธิและความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานให้กับทุกกลุ่มผู้สัมพันธ์

4. สมชีวีตา (ประมาณตน) ประเมินตนเองเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายใน วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพที่ได้รับ กำหนดแผนการปรับปรุงที่รวมถึงกิจกรรมและเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา ให้การอบรมและพัฒนาครูและบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและวิเคราะห์ผลการปรับปรุงเพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จของการดำเนินการใช้หลักสมชีวีตาพอใจในผลการประเมินของตนเองในรอบปีนั้นๆ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปด้วยการทำความเข้าใจและวางแผนสร้างทีมงาน ที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น ครู ผู้บริหาร นักวิจัย และผู้ปกครอง ประเมินการปฏิบัติและผลงานของครู พัฒนาทักษะของครูทั้งในด้านการสอนและการประกันคุณภาพ สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและทักษะทั่วไป ตรวจสอบและประเมินผลของการพัฒนาทุกๆ ขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สถานศึกษาควรรักษามาตรฐานคุณภาพให้คงไว้และรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในไปยังหน่วยงานต้นสังกัด

1.2 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สถานศึกษาควรพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประเมินสภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษาครั้งที่ 2 หลังจากปฏิบัติงานเป็นระยะ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษากำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในและการติดตาม ตรวจสอบการแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและการจัดตั้งคณะทำงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพล ชุมวรฐายี. (2545). **บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- นุจนาจ ชุณาพรหม. (2560). **แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2544). **ธรรมนุญชีวีต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วาลิช ลีทา. (2559). สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมประสงค์ ยมนา. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2542). **ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุภักดิ์ พวงขจร, ชนม์ชกรณั วรอินทร์ และอนุชา กอนพวง. (2561). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์. **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. 11 (3). 115–129.